

Előfizetési árak:

Égész évre . 20 kor. — fill.
Félévre . . 10 » — »
Negyedévre . 5 » — »
Egy hóra . . 1 » 70 »
Egyes szám ára 8 fillér.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. itélőtábla épületével
szemben,
hová az előfizetések és a
lap szétküldésére vonatkozó
fölszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1.
a kir. tábla átellenében,
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény in-
tézendő.

Kéziratot vissza nem adunk

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl.

Rózsaszínű szemüvegen át.

Pécs, 1900. május 15.

Nem hiába annyira össze vagyunk forrva a politikai rövidlátás klasszikus hazájával, Ausztriával, de elmondhatjuk, hogy a mi politikusaink sem igen szeretnek tovább látni az orruknál s ha a jövő a maga valóságában kissé komornak mutatkoznék, hát sietnek rózsaszínű pápaszemet rakni az orrukra s azon át szemlélve a látóhatárt, prédikálnak mosolygó, derűs kilátásról, a nap hevét mérséklő báránfelhőkről akkor is, mikor vészterhes viharfellegek fenyegetik a légkör nyugalmát.

Igy vannak a mi irányadó politikusaink az osztrák zavarokkal is. Oda se néznek neki, mert hát minden osztrák zenebona dacára vannak delegációk, vannak kvóta deputációk, az egyedül boldogító gazdasági közösség is biztosítva van 1907-ig: mi kell nekünk, boldog magyaroknak egyéb? Hogy Ausztriában az egész alkotmányos szabadságot csak a császárparagrafus, meg néha napján a Reichsrath padfödeleinek csattogása képviseli, azzal ugyan nincs mit törődnünk, sőt még örülhetünk is neki, mert ez növeli a mi tekintélyünket kifelé s büszkén dagadozhat a kebelünk a vállveregéstől, a mely a vásott osztrák kölyök okulására kijut a jóviseletű magyar pubiknak.

Akik Deák Ferenc örökét átvették, az öreg ur iránt érzett minden kegyele-

tük mellett is, előkelő fölénytel tekintenek annak szűk látókörű táblabíró politikájára, a mely a kiegyezési művet csak úgy találta Magyarország előnyére szolgálónak, ha Ausztriában is érvényesül a teljes alkotmányosság. Hát nem elég a teljes alkotmányosságból csupán annyi, hogy a delegációkat, meg a kvótaküldöttségeket össze lehessen hívni; mi közünk nekünk a többihez, mikor az egész közösség gépezet pompásan működik uralkodói kvótadöntéssel, császárparagrafussal, egyoldalú rendelkezéssel, a modern közösségi államtudomány más egyéb kisegítő eszközeivel, a minőkről az ósdi fölfogású Deák Ferencnek fogalma sem volt.

Veszekedjenek egymással a németek és a csehek, a mint nekik tetszik, ez minket nem érint; ha mindjárt meg is ássa az osztrák alkotmányosság sírját, nekünk nem kell aggódnunk a dualisztikus államjogi szövetség felbomlása és ennek következményei miatt, mert az osztrák forrongás az államegység keretén belül marad. Így elmélkedik a mértékadó magyar politikusok kedvelt folyóirata, a Politikai Hetiszemle is legutóbbi számának vezető cikkében.

Ennek a cikknek a szerzője azon a bizonyos rózsaszínű üvegen át úgy látja az osztrák helyzetet, hogy Ausztria összes politikai tényezői az egységes ausztriai állam hívei. A csehek nem akarják az ausztriai államot decentralizálni. Még a közigazgatási egység megbontását sem akar-

ják és nem is közigazgatási, kormányzási autonómiát követelnek a maguk számára.

Miben áll tehát az a nagy nemzeti aspiráció, a mely olyan kétségbeesett küzdelemre sarkalja nemcsak a cseh képviselőket, hanem az egész cseh nemzetet is, a mely oda át szintén politikai tényezőszámba megy? Semmi egyébben, mint abban, hogy a német nyelv ne legyen náluk kötelező, hivatalos, állami nyelv. Nem tud arról a rózsaszínű szemüveges cikkező semmit, hogy van ám cseh államjog is, a mely éppugy él a cseh nemzet szívében, mint élt a magyar államjog eszméje a magyar nép körében s a melyet éppugy költögetnek álmaiból az ottani vezérpolitikuskok, mint költögették a magyar államjogot a magyar nép vezérei.

Ha az osztrák államférfiakban egy fikarcnyi előrelátás van s lemondanak a Pol. Hetiszemle cikkében is elítélt német hegemoniáról, egy ideig talán még leszoríthatók volna a cseh államjog érvényesülését az aktualitás teréről, de a nyelvrendeletek visszavonása megtanította a cseh hazafiakat arra, hogy mit várhatnak az egységes ausztriai államtól, a melyben elegendő egy elemzészőn csekély német töredék rakoncátlanokodása, hogy a németiséget az egész birodalom föltétlen urának, parancsolójának kiáltassák ki. Most már a cseh államjog érvényesülése képezi a cseh nép aktuális nemzeti törekvését s ezt nem

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

Künn a szabadban.

— A „Pécsi Figyelő“ eredeti tárcája. —

Irta: Nikelszky Géza.

Sok eső járt az idén a szántásra, meg a vetésre, hogy a fekete föld is jól lakott vele. Az istenáldás fölöslege, mint valami olvasztott fehér fém, borítja a lapos földeket; egyik gazda sem örülhet ezen a vidéken a másik kárának. Az afféle közönséges gaz, mint fű-féle, hamar kidugja a fejét, a nedvesség alkalmas kínálgatására és szétterpeszkedik, elfoglalja helyét a becsületes vetésnek, mely nem ért úgy a bujálkodáshoz, mint ő. A termő meg csak a sorára vár, mint az egyszerű házileány, megjelen ő is, hogy — learassák.

Meg most alig lehet megkülönböztetni a csipős, hideg, deres éjszaka után, a parlagot a szántástól, hogy mibe mi van vetve, csak az egész lapos részek fölött, tenyérynvi vagy pár ujjnyi vastagságban csillog a víz, hidegen, ólomfehéren, helyiely-közzel pár holdas táblán szétfolyva. Aki nem ismeri ezt a helyet, könnyen azt képzelhetné, hogy azok sekélyes tócsák, mik gyakori esőzések alatt megtelnek, aztán újból kiszáradnak, de a fenekük megvan, csak új esőnek kell járni rá-

juk, hogy újból megjelenjenek; pedig azoknak az ellepett földeknek bizonyáramódos gazdák a birói, a kiknek minden évben megvolt rajtuk a maguk haszna. De hát ki tudná azt előre megmondani, hogy az élet, a rozs, a lucerna, a széna esztendőként hogy üt be? Nem tudja azt senki!

Asekélyes viz fölött fehér színű vizpárák jelentkeznek, a hogy az ég alja keleten mindjobban világosodni kezd. A párák fokonyként tömörülnek úgy, hogy egy nehéz fehér füstreget képeznek a sekélyes viz színe fölött, aztán lassankint fölszállanak összecsapódva, gomolyokban. A levegő még mindig hűvös, vizpárával telített; minden olyan nedves, olyan nehéz, mintha fázástól remegne, dideregne a föld.

A gomolygó vizpárák a láthatáron feljövő napot érezve egyszerre csodálatosan mozogni kezdenek, mintha nem akarnának megválni a víz felszínétől s azt ostromolnák, neki-neki gyürkőzve egy-egy újabb támadásnak. — Mintha alakot öltve harcolnának a gomolygó vizpárák a vízzel; kisebb foszlányok csüngnek alá a vízbe, mintha azok által szeretnék magukat odaláncolni és bevónni.

De im egyszerre elszakadnak az összekötő foszlányok és a fehér gőzök felszállanak. Pár perc alatt nehéz, szürkés, fehér köd csapódik le a földre, mely mindent bevon; az egész láthatár egy szürke ködgomoly lesz;

majd fokonyként tisztább lesz minden; a világosság egyre nő, a levegő ezüst szilánkokban vibrál, a láthatáron felbukik a nap, mint egy alá merült nagy tüzes golyó. E pillanatban egyszerre eltűnik a gomolygó köd, az első napsugarak megtisztítják az egész láthatárt; a természet mutatja szűz hamvas testét, megmozdul minden, életre ébred. A köd lecsapódott a földre s most tisztán látszik rajta — der alakjában . . .

Reggel van. A föld hamvát nesztelen törlik le a napsugarak; a rögökön, a füveken ezer színben csillognak az apró vizgyöngyök.

Aztán csöndesen megmozdul a falu is. A csordát már hajtják a másik uton, az ostor cserdités, a lárma ide hallik. A tulsó faluból is jön már egy-két gatyás ember. Szemközt is feltűnik egypár alak, még hátrább egy asszony, feje és nyaka köré hajtott felső szoknyával; amott is zörög egy szekér. Ezek az emberek, ha összetálatkoznak, bizony Adjon Isten jó reggelt!-tel köszöntik egymást, még akkor is, ha nem volnának ismerősök. De hiszen ilyen helyen egy-két, három községből mindenki ismeri egymást, ha másképp nem, látásból.

Ilyen időben kél mindig a falusi ember: együtt a nappal, meg a tyukokkal. Erős munkaidőben, meg kapálás, kaszálás, aratáskor, gyűjtéskor stb. még a napot is megelőzi; nap-

lehet holmi kecske-káposzta-féle nyelvtörvényekkel megbénítani.

Mindezt persze egészen más színben látja a Pol. Hetiszemle optimistája és szörnyen csodálkozik rajta, hogy a csehek a nyelvjavaslatok miatt, a melyek az ő javukra igen nagy elvi jelentőséggel bírnak, most obstrukcióra adták a fejüket. Nos hát ez csakugyan nem is volna érthető, ha a csehek a dualizmusnak és az ausztriai államegységnek csakugyan olyan feltétlen hívei lennének, mint azt a tisztelt optimista cikkező elhíttetni akarja és csupán a német nyelv kötelező hivatalos, állami nyelvi használata ellen küzdenének.

De hát ők a Vencel koronáját akarják már vissza állítva látni régi fényébe, amint régi fényében ragyog a Szent István koronája s az előbb-utóbb sikerülni is fog nekik, mert nemzeti aspirációkat, történelmi jogokat örökre eltemetni nem lehet, főleg ha egyszer már fölébredt a nemzeti öntudat, amely azok érvényesülését hangos szóval követeli.

Az ilyen fölébresztett nemzeti öntudatot aztán nem lehet többé elaltatni azzal, hogy a nyelvtörvényjavaslat nagy elvi jelentőséggel bír a javukra s e mellett fogadják el a német nyelvet — mint valami volapüköt, amelynek nincsen nemzetisége — forgalmi nyelvnek. Nem volapük kell ám a cseheknek, hanem cseh nemzeti nyelv és cseh nemzeti állam, a melyben amaz érvényesülhet. Ez pedig ugyancsak alaposan megbolygatná a dualisztikus államjogi szövetséget.

Hirek.

Pécs, 1900. május 15.

Alperesek öröme.

A szegény alpereseknek, a kiket bepörlönek, a kik ellen ítéletet hoznak, a kiket végrehajtatnak és a kiknek cókmozóját elárverezik, igen kevés örömük van, ha ugyan egyáltalában kijut nekik valamelyes rész az örömből. Az ő vigasztalan keserves életükben

felkeltéig szereti kidolgozni magát, akkor esik csak neki jól a früstök, a paprikás vagy a sült szalonna, tömör buzakenyérrel. Hejh, de jó is annak az ize — ugy néha-néha!

Tovább menve eltűnnek a nagy tócsák, a láthatárt egy ritkás erdő szegélyezi, melynek szélén, ott egy ház tövében virágozik a lonkás; az erdő ide is kinyulik; az apró zöld levelek már is megterhelik a levegőt egészséges, illatos lehűkkel; de ez a levélzet még olyan ritka, hogy a fák tetején még itt-ott eny nyire feketelnek a szarka-fészkek. Odább egy gyümölcsös fehérlik, egy egész virágerdő, melynek alján talán legszebb a kerek koronájú vadkörtefa, mint egy tömör fehér virággomb. S ezt a gyönyörű képet kiegészíti még a madárdal és az a pár golya, mely a barázdák között lépegetve tartja reggeli siestáját.

Aztán kezdetét veszi a mezei munka is. Lomhán húzzák az ökrök a szekér fenekén az ekét a parlagra. Utánuk egy siheder parasztyerek üli meg a szőrén a lovat, kötőféknél tartva még vagy három jámbor csikót. A gyerekek éles fűtve csak úgy hasítja a reggeli hűvös levegőt. Szembe, már várják a vetőmagot, hogy folytathassák a munkát; a nehéz zsákokkal megrakott szekérrel pedig még jó távol cammognak az ökrök; bizony elmúlik egy negyed óra, mire ideér . . .

. . . A másik oldalon szomorúan ballag

ritkán merül föl olyan epizód, a mely enyhületet adna s a mely elégedett mosolyra nyujtana okot, mert hát a boldog felperesek ügyvédjei csakis az árverés befejezte után engednek nekik nyugtot. Most azonban némi kis örömben mégis van részük, réven annak a háboruskodásnak, a mely a fővárosi ügyvédek s a bírósági végrehajtók egyrésze között folyik.

A villongás oka a következő. Eddig a felperesi ügyvédet a foglalás alkalmával az irnoka is helyettesíthette, még pedig minden különös meghatalmazás nélkül. Most azonban, mikor a tábla kimondta, hogy a foglalásnál az ügyvéd megbízottjának csak az esetben jár közbenjárás díj, ha ügyvéd, vagy bejegyzett ügyvédjelölt, a végrehajtók a nem ügyvédjelölt megbízotttól közjegyzői okiratba foglalt megbízást követelnek, a mi a felperesi ügyvédeknek igen kellemetlen.

Megkezdődött hát az ügyvédek s a végrehajtók között a surlódás, a mely féligmeddig igen különös és eddig ismeretlen sztrájkra vezetett. Az ügyvédek közül néhányan összebeszélték s azt határozták, hogy a míg a végrehajtók az ő irnokaiktól írásbeli megbízást követelnek, addig az alperesek holmiját le nem foglalják, helyesebben szólva, három hónapig békében hagyják őket. Az ügyvédek ilyen sztrájkja a végrehajtókra kárral jár, mert ha nincs végrehajtás, akkor nincs jövedelmük. A megállapított terv szerint a sztrájkban résztvevő ügyvédek a már elmarasztalt s a foglalástól félő alpereseknek levelet írnak s ebben kéri föl őket arra, hogy fizessenek és hogy a foglalásra — a mi sok pénzükbe kerül — ne várokozzanak. Azt talán mondani sem kell, hogy az alperesek nem fognak fizetni és pedig azért sem, mert a sztrájk tartósságában reménykednek s nyugodtan néznek a jövő elé. Így aztán az ügyvédek is belátják, hogy az ő kisdéd sztrájkjuk minden sztrájkok közöttleg kisebb redményre jár s kárba vészett.

A mi a végrehajtókat illeti, azok engedni nem akarnak s azt hangoztatják, hogy anyagi veszteségeikért bőven kárpótolja őket ama tudat, hogy a végrehajtási eljárás erkölcsi értéke nagyban emelkedett és pedig azzal, hogy a foglalásnál ügyvédnek, ügyvédjelöltnek, vagy legalább is közjegyzői okiratba foglalt megbízással bíró önjogu egyénnek kell jelen lenni. Ily körülmények között a végrehajtást szenvedő alpereseknek is kevésbé fog fájni a foglalás, mert ők is mihamar tisztában lesznek azzal, hogy az ellenük vezetett végrehajtási eljárás erkölcsi értéke nagyban emel-

a gazda a vetés között. Koronként le-le hajlik és vizsgálja a buza levelét. Le van fagyva. Megcsipte az erős éjjeli dér. S a mikor az egész földet végigjárta, elgondolkozva néz a messze távolba, a hol csak még most szántanak, most vetnek. Az Isten tudja, hogy jobb, hogy számítson az ember. Tavaly ő is úgy csinálta, most az idén megpróbálta ezt, hátha mégis jobb. Jó ez is, az is, csak az idő legyen jó. Csak az Isten ne büntesse meg a jóra való, tisztességes, becsületes embert.

Lám ennek, meg annak tavaly is milyen istenáldásos aratása volt, pedig milyen gonosz a lelkük; testestül, lekestül az ördögöke; egyik gazobb, istentelenebb a másiknál, mégis segíti őket a Mindenható.

De aztán, hogy az Égre föltekint, szépen leveszi a kalapját s az aranyos napsugár biztatón, melegen süt a homlokára: — mégis csak jobb becsületes embernek lenni!

— Majd csak megsegít az Isten minket is, mint eddig megsegített. Ezt a kis dért ki heveri még a buza . . .

. . . Pár szomszédal odább a gonosz Sántha Mihály szántja a földet, azt a kis bogárhátú hasítást, a mi csak azért kell neki, mert van. Három hetyke legény is van a négy lóval, mégis olyan nehezen fognak hozzá.

Sokáig nézi a kárát valló gazda a Sántha embereinek a hosszas készülődését. Végre

kedett, a mint azt a végrehajtók lapja erős önérzettel hangsúlyozza.

Napirend 1900. május 16-án.

Naptár: szerda, május 16. — Róm. kath.: Nep. János. — Prot.: Peregrin. — Görög-kel.: (máj. 3.) Timót. — Zsidó: Ijar 17. — Nap két 4 óra 25 perckor; nyugszik 7 óra 29 perckor. — Hold két este 9 óra 50 perckor; nyugszik reggel 8 óra 45 perckor.

Időjárás. A központi meteorológiai intézet jelzése szerint: enyhe idő, eső és hőstüljedés várható.

— (Requiem.) A pécsi jogakadémia polgársága, mint tegnap megirtuk, atézérvén a nagy veszteséget, mely Munkácsy Mihály halálával a nemzetet érte, honfiai kegyelettel gyászmisét szolgáltatott a legnagyobb magyar festőművész lelkiüdvéért. A requiemet a jogakadémia prodirektora Szeregy József dr. mondta fényes segédlettel a lyceumi templomban. A koruson a székesegyházi énekesek egykét tagja énekelte a requiemet. A gyász sztmisén megjelent a tanári karral élén a helybeli jogakadémia polgársága majd teljes számban.

— (A Baranyamegyei Katonai-Hadastyán-Betegsegélyző-Egylet) a jövő évben, azaz 1901-ben tartja 25 éves fennállásának jubileumát. Ennek alapjára folyó hó 20-án (vasárnap) az üszöghi erdőben majális rendez. A délután folyama alatt lesz szórakoztatásul ének, tánc, serpentín-és confetti-dobálás, nemzetközi világposta-közlekedés értékes tárgyak kisorsolása stb. A majális színhelye nappal zászlókkal díszítetik fel; este pedig lámpákkal, lampionokkal és petróleumlángokkal fényesen kivilágítatik. A zenét az egylet zenekara fogja fuvó- és vonóhangszerekkel szolgálni. Belépti-jegyek személyenként előre váltva 40 fillér, a fellállított pénztáraknál 60 fillér, gyermek- és katona-jegy (örmes-tertől lefelé) 20 fillér. Jegyek előre válthatók: Bäumlér J. György vendéglősnél az egylet helyiségében (Nepomuk-utca 12. sz.), Gantner Ferencnél (Király-utca 15. sz.), Fischer Ferenc papirkereskedésében (Király-utca 15. sz.), Csapó István cukrázdájában (Király-utca) és a rendezősnél, Üszöghben Szingstein Jánosnál és Horváth Mihály vendéglősnél. Kezdeté délután fél 3 órakor. Felülfizetések köszönettel vétetnek hiriapilag nyugtáztatnak. Kedvezőtlen idő esetén a majális reá következő vasárnap, 27-én tartatik meg.

csak hogy kezdi már. De ahol ni, még előbb pipára gyujt s elengedi a gyeplüt.

Ugyanabban a pillanatban az egyik ló valamitől megijedt s futásnak eredt, a másik meg utána. A suhancnak meg még mindig előbbre való a pipája; hagyja futni őket. A tüzes dögök mindjobban neki rugaszkodtak, az utánuk bukdácsoló eke még jobban megvadította őket. Ennek már fele se tréfa. A suhanc elkezd futni utánuk, de bizony nehezen éri azokat utol. A másik kettő meg tartotta a tartalék lovakat, mert azok is nagyon ficámkoltak, közben azonban nagyokat röhögtek a látványon.

Csoda, hogy még egyik sem sebezte meg a lábát. Pedig a veszély egyre nő. A lovak egyenesen az ároknak tartanak.

A mi gazdánk eddig összefont karokkal rosszállólag nézte a dolgot s csak odakiabált a suhancnak, a ki elérte végre a lovakat, de nem, hogy előttük került volna, hanem az eke szarvát igyekezett elkapni, hogy az istrángot elszakítva, a lovak szabadon futhassanak tovább, haza. A mi gazdánk is egyszerre futásnak eredt, hogy megmentse a szegény állatokat, a lovak elé igyekezett. De már késő, a lovak felbuktak az árokban, a lábaikat összevissza vágta az eke. Mire sikerült azért a tovább futókat elfogni — a lovak tönkre lettek téve; mégis csak segíti az Isten a becsületes embert!

— **(Jubiláló ovoda.)** A pécsi jótékony nőegylet óvó intézetének felügyelő bizottsága (szombaton) *Sávell Kálmán* elnöke alatt értekezletet tartott, a melyben — az öreg Szigriszt bácsi indítványára — elhatározta, hogy az óvoda fennállásának negyvenedik évfordulóját, folyó évi június hó második felében ünnepélyesen fogja megülni.

— **(Bíróválasztás és pénzbírság.)** Az eddigi kölkedi bíró lemondása folytán megüresedett bírói állás betöltése céljából a mohácsi főszolgabíró tisztújító székét tartott Kölked község házában. Egyhangulag *Dobró József Samut* választotta meg a választó közönség. A megválasztott azonban nyomban kijelentette, hogy ő a választást visszautasítja s hajlandó a községi törvény 71. §-a értelmében 200 korona bírságot fizetni. Az elnöklő főszolgabíró ennél fogva őt 100 korona bírság megfizetésében elmarasztalta, s az elmarasztalt ezt az összeget nyomban le is fizette. Az újabb jelölés folytán *Kiss Jánost* (első) választották meg egyhangulag községi bíróvá.

— **(Kinevezés.)** A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Kilbinger Ferenc* pécsi püspöki uradalmi intézőt a »Mohács-Kölkedi Ármontesítő Társulat« miniszteri biztosának oldalánál működő véleményező bizottság tagjává kinevezte.

— **(Csődbe jutott szövetkezet.)** A tolnamegyei »kocsolai öngélyző szövetkezet« csődbe jutott. A szegzárdi törvényszék a szövetkezet ellen elrendelte a csődöt; csődbiztosul *Sonnevend Frigyes dr.*, szegzárdi törvényszéki bírót, tömeggondnokul *Hirsch Sándor dr.*, tamási ügyvédet és helyettesül *Pirwitz Béla dr.*, szegzárdi ügyvédet nevezte ki. Igénybejelentési határnap augusztus 9-dike; felszámolási határnap szeptember 3-dika.

— **(Katonai hir.)** A király makkoshettyei *Hettyey Gyula* debreceni 2. honvéd huszárezredbeli I. osztályu századost a magyar kir. testőrségnél testőrré és századossá kinevezte.

— **(Névmagyarosítás.)** *Drgács recte Dreiszceitl István* barcsi illetőségű ugyanottani lakos, saját, valamint kiskora István nevű fia vezetéknevének »Gyertyás«-ra kért átválttatása belügyminiszteri rendelettel megengedett.

— **(Adóhivatali hir.)** A zala-eger-szegei m. kir. pénzügyigazgatóság *Rosenspits Ödön* marcali lakost a nagy-kanizsai m. kir. adóhivatalhoz díjtalan gyakornokká nevezte ki.

— **(Lőgyakorlatok.)** A Mecsekhegyi lövőtéren ismét lőgyakorlatok lesznek. A lövőgyakorlatot folyó hó tizenhetedikén és tizennyolcadikán (csütörtökön és pénteken) tartják az 52-ik gyalogezred legénysége részéről. Ez alkalomból tehát kocsis és gyalogközlekedés a Mecsek körül el lesz zárva, nehogy valami baleset történjék.

— **(A Pécs-Baranyai Sport Egyesület)** turadíjpályázatot irt ki az 1900. évre a kerékpárosok részére. Jutalomdíjak: 1. *Kis ezüst érem*, a legtöbb megtett egyleti kirándulásért. 2. *Nagy ezüst érem*, a legtöbb megtett kilométerért, (legalább 3000 km.) 3. *Közép ezüst érem*, a legtöbb megtett kilométerért, (legalább 2000 km.) 4. *Nagy bronz érem*, a legtöbb megtett kilométerért, (legalább 1500 km.) Feltételek: 1. 20 km.-en aluli tura nem vétetik számításba. 2. 50 km.-nyi

túra kétszer, — 100 km.-nyi háromszor hitelesítendő olyképp, hogy minden 25—30 km. hitelesítve legyen. 3. Hitelesítés az illető községben lakó kereskedők, vendéglősök, posta-, vagy más hivatalok által teljesítendő; úgy az indulásnál, mint az érkezésnél lehetőleg az egyesületi menetparancsnoknál kitelesítendő a turakönyv. 4. Az első pont alatt felsorolt *kis ezüst érem* díjra a menetparancsnokok igényt nem tarthatnak. 5. A pályázati idő 1900. év január hó 1-étől bezárólag f. évi november hó 30-áig terjed s csak ezen idő alatt megtett turák vétetnek számításba. 6. A turakönyvek felülvizsgálás végett f. évi december hó 1-től bezárólag december hó 15-éig a menetparancsnoknak nyújtandók be. *Az elkészve betervezett turakönyvek figyelembe nem vétetnek és minden indokolás nélkül visszautasítatnak.* 7. A turakönyvben vakarások, valamint nem hitelesített igazítások szigorúan tiltva vannak s azok a turák érvénytelenségét vonják maguk után. 8. Ugy a turák helyessége, valamint a kitűzött érmek kiosztása, nem különben azok kiállítására és minősége felett az alakítandó bíráló bizottság fog határozni, — miről a választmánynak jelentést tesz. 9. Elősorolt turadíjakra kizárólag a »Pécs Baranyai Sport Egyesület« kebelébe tartozó *működő* tagok tarthatnak igényt.

— **(Írásbeli érettségi.)** A középiskolákban országszerte e tájban kezdődnek az írásbeli érettségi vizsgálatok. A pécsi felső kereskedelmi iskola végzett növendékei az írásbeli érettségit holnap, (szerdán) kezdik meg és pedig a magyar nyelvű s irodalomtörténeti dolgozattal. A rákövetkező napokon aztán a többi tárgyból irnak gyakorlatokat, írásbeli érettségi dolgozatokat.

— **(Verekezés.)** Tegnapelőtt este Zseménye pusztá csendjét éktelen lárma verte fel. A cselédség már nyugodni tért, mikor valaki sorra kopogtatta a cselédlakok ablakait. A bóres legények, mintha csak összebeszéltek volna, kiugrottak az ágyból s a három kopogtató szellemet nyakoncsipve alaposan megkopogtatták. Hogy lesz-e annak a három éjjeli csendháborítónak kedve valamikor még ablakon kopogtatva másnak éjjeli nyugalomát megzavarni alig hisszük.

— **(Ujtás a névmagyarosítás érdekében.)** Évek óta hangzik a panasz a miatt, hogy a névmagyarosítást sokáig intézik el a belügyminiszteriumban. *Gulner Gyula*, az új államtitkár intézkedésére a belügyminiszteriumban ezentul egy külön hivatal fogja átvizsgálni a névmagyarosítási kérvényeket, azokat aztán a miniszterhez terjesztik föl, úgy, hogy a kérvények elintézésében késedelem nem fog beállani. A névmagyarosítási kérvények borítékjára rá kell írni: »Névmagyarosítás«, úgy hogy a kérvény egyenesen az illető osztály kezéhez jut. Az új rend június elsején lép életbe.

— **(Állomásnév-változtatások.)** A kereskedelmi miniszter az államvasutak vonalain folyó hó 1-től számítandó érvénnyel egész sereg állomásnév-változtatásokat rendelt el. E rendelet szerint ezentul Bükksöd mint »Bükksöd«, Dombóvár mint »Ó-Dombóvár«, Magyar-Boly mint »Magyar-Bóly« és Mórág mint »Mórág« szerepel a vasuti állomásnevek között.

— **(Agyonköpült kocsis.)** Tegnap számunkban megirtuk, hogy *Kaszapovics Pál* pécsi bérkocsis köpülőzés következtében meghalt. A mai bocnolás azonban kiderítette, hogy a köpülőzés egyáltalában nem volt *Kaszapovics* halálának oka. *Kaszapovics*nak belső baja volt s halálát az idézte elő, hogy a szív mögött egy főerdag volt, mely megrepedt, mialatt tüdejét egészen elönté a vér s így a halál közvetlen okául a boncoló orvosok a belső elvérzést konstatálták. *Kaszapovics Pál* halálában a hivatkozott, de meg nem nevezett borbély teljesen ártatlan.

— **(Körözés.)** *Krisztián Luka* hajcsár folyó hó 10-én *Friedmann Hermann* megbízásából 340 korona készpénzzel — elment Ocsárdra, hogy ennél *Friedmann Hermann* által vásárolt marhákat kifizetvén, azokat Pécsre hajtsa. A hogy elment, vissza sem tért. Azóta nyoma veszett. Eltűntekor fekete viseltes kabát, viseltes barna nadrág, nagyszélű fekete kalap és csizma volt rajta. A hatóság elrendelte körözését.

— **(Május.)** Szívünk vágya a virágot fakasztó május hó. Már a közepén vagyunk a hónapnak s ime családunk. Az egyik percben gyönyörűen süt a nap, a másikban olyan félelmetes fellegek járnak s a harmadikban olyan felhőszakadás esik a nyakunk közé, hogy az aszfaltot is felszakítja. Akárcsak április volna. Esernyő nélkül nem mernek az emberek járni, mert mostanában nem lehet még a májusban sem bizni. Régi jó idők! hol késtek az éji homályban? Hol van az az idő, mikor a május virágot és szerelmet fakasztott? Most felhőt és aszfaltot szakaszt! A realizmus hódít, nemcsak az emberek cselekedetének lett az rugója immár, hanem a légieket, az időt is rabigába hajtotta. Máskor a csalogányok zengtek andalító danát májusban, most az ég zeng, nem: harsog félelmes dalokat, melyre megreszket a föld. Ime a május, szívünk vágya és reménye!

— **(Az igaz jószág megkerül.)** *Gutván Konrád* gyönki lakostól még tavaly elloptak egy kabátot s dacára a legszorgosabb nyomozásnak nem sikerült a tettest kézrekeríteni. Most aztán egy év mulva, *Gutván* a napokban véletlenül megismerte a kabátját *Kulcsár Lajos* kölesdi lakoson, ki beismerte, hogy ő volt a tolvaj. A megkerült igaz jószágot visszaadták a gazdájának, a tolvajt pedig feljelentették a bíróságnál.

— **(Pályázat.)** A kaposvári pénzügyigazgatóságnál egy kataszteri irattárt kezelő irodatiszti állás üresedett meg. Kérvények két hét alatt adandók be a nevezett pénzügyigazgatósághoz.

— **(Krumpli.)** Burgonyát (és nem burkapitányt) árult ma reggel a piacon egy öreg anyóka. Volt előtte mindentéle fajta, válogattak is belőle. Egyszer csak egy nyeltes lány állit eléje s szó nélkül kaparja fel néhány krumplinak a héját, hogy azok jószágát megvizsgálja. Majd fitymáló megjegyzés kíséretében hátat fordít a krumplis asszonynak. A sértő magaviselet annyira bántotta a krumplis árulót asszonyt, hogy egy hang nélkül jól célozván egy hatalmas krumplival fejbe dobta az ő portékáját sértegető leányt.

— **(Megfuladt a fogától.)** Berlinben történt a minap. *Vienecke Valter* mérnöknek valami dolga volt a bíróságon s tárgyalás közben egyszerre csak összerogyott. A bíróság elnöke két hivatalszolgával a legközelebbi mentő-állomásra vitette, a hol az orvosok nagyfokú fuladást konstatáltak. A behatóbb vizsgálat kiderítette, hogy a mérnöknek mesterséges fogsora hátra csuszott és beleszorult a gégebe. A fogsort operatív uton azonnal eltávolították és vagy félóra hosszáig mesterséges légzést alkalmaztak, de a szeren-

cséltlen embert annyira kimerítette volt a sokáig tartott levegőhiány, hogy az orvos keze között meghalt. Vienecke mintegy ötvenöt éves ember volt.

— (Térzene.) A cs. és kir. 52-ik gyalogezred zenekara holnapután (csütörtökön) délután 5 órakor az Erzsébet királyné-sétányon térzenét tart. A térzene műsora a következő lesz: 1. A 47-ik ezred indulója; Wagnertől. 2. »Ha én király volnék«; Adamtól. 3. »Abiturienten«, keringő; Matystól. 4. Egyveleg Erkel »Bánk-bán« operájából. 5. »Éjszaki hangok« keringő, Sannetól. 6. »Duna gyöngyök«, egyveleg Kaisertől. 7. Vezérkarinduló, Rezektól.

— (A fecske.) Elzászban, Benfeld táján, április huszonharmadikán látták az idén az első fecskét s csak két nappal azután kelt hire, hogy megérkeztek Franciaországba is. Franciaországban három fajta fecske tanúzik: a füstli fecske, az ablaki fecske s a parti fecske. Dordogneban pontosan megfigyelte egy parigneuxi tanár, Thauziées, hogy mikor érkezik a fecske? A füstli fecske március 20 és 25 közt tér meg, az ablaki fecske április első felében. Az idén azonban megkéstek, szinte egy hónappal. Thauziées panaszkodik, hogy megdöbbentően fogy a füstli fecske, nincs most Franciaországban negyedannyi, mint volt tíz esztendő előtt. Valahol utközben pusztíthatják őket.

— (A háborgó Vezuv.) Napolyból jelentik, hogy a Vezuv tűzhányó hegy középső kupjának teteje egész éjjel lángol és szikrákat szór. A láva kitörését borzasztó földalatti moraj kíséri. A csillagvizsgáló közelében fehéren izzó lávát, bazaltköveket és kavicsokat vet ki óriás magasságra a tűzhányó hegy. A láva annyira emelkedett, hogy végre attól kellett félni, hogy kiömlik. De akkor a kráter falai beomlottak, mire a láva ismét süllyedt. Azt a négy angol turistát, a kiket — mint már említettük — utolért a forró láva, haldokolva vitték a resinai kórházba. Azóta katonai kordon őrzi a Vezuv környékét.

— (Százötvenkét évi börtön.) Tegnapelőtt itélték el Párisban Nicolas G. urat — negyvenkettedszer. Valami kis lopás miatt történt ez az elítélés, amelyet a derék aggasztánra eddig rótt büntetésekhez szvmitva, kisért, hogy összevissza 112 évet kellene börtönben töltenie. A 42 büntetés között huszonötöt katonai bíróság, tizenhatet polgári bíróság rótt rá. Volt már gyilkos, tolvaj, lázadó, rabló, végigjárt az egész büntetőjogi skálát. Először 1859. december 6-án itélték el, s így röpké negyven év alatt sikerült százötvenkét évre szóló börtönt összeszedni. Ha a köztársaság elnöke nem lett volna iránta több ízben kegyelmes, halála pillanatában még néhány évtizeddel tartoznék a földi igazságszolgáltatásnak.

— (A halálra ítélt csendőr.) Még az őszszel történt, hogy a székesfehérvári csendőrparancsnokság Csányi Károly csendőr-mestert és Vajai István tizedest egy veszedelmes tolvaj kézrekerítésére a fehérmegyei Sár-Szt.-Mihályra küldte. Le is tartóztatták a tolvajt, de mivel beesteledett, csak reggel akarták Fehérvárra kísérni s éjjelre a község házába zárták. A tolvaj őrizetét Csányi őrmester Vajai tizedesre bízta, aki azonban megszegte a parancsot és a faluban lakó kedveséhez látogatott el. Csányi mikor ezt észrevette, kiszólította Vajait kedvesétől s feljelentéssel fe-

nygette. — Majd előbb itt leszámolunk! — Állította Vajai tizedes és lekapta válláról a fegyverét és Csányi őrmesterre célozott, e közben az őrmester is fegyvert ragadott s csaknem egyszerre dördült el a két fegyver egymás ellen. Az első lövés után a nagy légnymástól a szobában levő lámpa elaludt s most a sötétben Vajai még négyszer lött felebbvalójára s több helyen megsebesítette. Vajainak az őrmester egyetlen lövése a nyakát furta keresztül. Azóta mindketten felgyógyultak sebükből. Vajai János csendőrtizedes a székesfehérvári honvéd-hadbíróság elé került, a mely őt golyó általi halálra ítélte. — A napokban azonban a budapesti honvédfőtörvényszék foglalkozott az ügygel s a halálos ítéletet 8 évi súlyos börtönre változtatta.

— (Gyufatiltalom.) A kénköves gyufa magyar találmány s becsületes, jó holminak bizonyult, a mig jobbant nem csináltak helyette. Jól állja például a szelet. Kocsin utazó pipás embernek megbecsülhetetlen, aztán meg igazán szegény embernek való gyufa. Egy zsákkal adnak belőle egy krajcárért, ha nagyon alkuszik az ember, talán két zsákkal is. És magyar gyufa. Parajdon például olyan pakkokat csinálnak belőle, a minek nemzeti-szimű a teteje. És mi a büne ennyi erény mellett? Hegy egy kicsit bűdös. Az szagolja, a ki veszi. Mindazonáltal a kereskedelemügyi miniszteriumban mégis tulontul haragusznak rá s arra készülnek, hogy egyszer s mindenkorra bevágják az útját annak, hogy ilyen gyufa is legyen forgalomban. Azt mondják, hogy ő az oka a legtöbb tűzvésznek. Hat miért nem a kakas gyufa? Vagy a többi, a mely szintén meggyul akár micsoda dörzsölésre is. Ha mindenre kiadják majd a tiltalmat s az lesz a parancs, hogy ezután csak svéd gyufát szabad árulni, annak lesz értelme, de semmi szükség arra, hogy csak így magában itéljék halálra a kénköves gyufát. Az ítélet különben még nincs is aláírva. De már fogalmazzák az íródiákok.

Művészet, irodalom.

○ A modern nemzetek. Európában való letelepedésről, államalapítási kísérletekről sokszor és sokat írtak. Érdekes kor is ez, a népvándorlás kora, mikor Rómának romjaiban is hatalmas épületei meginganak, s az utcákon, melyekben nemrég a consulok lictorai hordozták urok előtt faszeseiket, most sötétruhás szerzetesek topognak; a szobrok eltűnnek a terekről s a katakombák földalatti üregeiben egy új szellemű keresztény művészet kezdi bontogatni szárnyait, mely nem Herculeseket és Vénusokat farag hőszián márványból, hanem vértanúk sanyargatott testét, szűz mátyrleányok szenvedéseit festeti fakó színekkel omlatag falakra. Ez átmeneti korszakról, az új-kor ez előjátékáról ír Borovszky Samu dr. a Nagy Képes Világtörténet 66. füzetében, mely a népvándorlás történetével foglalkozik. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marcali Henrik, egyetemi, tanár, a népvándorlásról szóló kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetenkint is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

○ Hun és Magyar Mondák. Gaal Mózes, a ki ifjúsági irodalmunkat már annyi becses művel gazdagította, a legújabb művében a »Hun és Magyar Mondák«-ban azokat a mondákat írta meg, melyek a régi krónikákban csak töredékek gyanánt maradtak meg. Gaal Mózes az avatag írásokban levő száraz krónikákat új köntösbe öltöztette, színessé, költői szárnyalásúvá tette. Ajánljuk e könyvet minden szülőnek a figyelmébe A Franklin Társulat kiadásában jelent meg s kapható minden könyvkereskedésben. Ára 2 korona 50 fillér.

○ A Magyar Génusz e heti Munkácsy száma szenzációs tartalmával válik ki, a többi lapok közül. Jókai Mór, Széll Kálmán, Hegedüs Sándor, Tisza Kálmán, báró Dániel Ernő, Percel Dezső, Kossuth Ferenc, Hegyi Aranka, Bencur Gyula s kívülök a művész, írói és politikai világ kitünőségei írtak emléksorokat a nagy halottról. Rendkívül érdekesek a megemlékezések és azt hisszük, hogy a közönség a legnagyobb érdeklődéssel fogja olvasni őket. Ha még hozzá vesszük, hogy sok intim vonást jegyzett fel Munkácsyról a Magyar Génusz friss száma és a mester mintegy hatvan művének reprodukcióját adja — elmondható, hogy szebb és érdekesebb olvasmányt kívánni sem lehet. A Magyar Génusz e száma 20 krért kapható minden könyvkereskedésben és Budapesten Schenk Ferenc bizományosnál (Ujvilág-utca 17.)

Törvénykezés.

A viszlói bérnyilkosság.

(Második nap.)

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1900. május 15.

A Balázs József meggyilkolásával vádolt Kassás János és Biró József bűnyügyében a tegnapi napunk zártakor félbemaradt tárgyaláson még öt tanut hallgattak ki. Ezek vallomását a következőkben adjuk:

Tésényi Dávid, a gyilkosságról csak reggel hallott. Előző este Biró József családjával nála volt, mert a vásárra közösen ölték disznót, vacsora után, úgy tíz óra tájban elszédtek.

Sárvári Katalin szintén nem tud semmit, hogy mikép vesztette el Balázs az életét. Akkor ő a református papnál volt cseléd. Katasztrófa napján vacsora után Kassás másodmagával, kit megismert a tárgyaláson, mezei nyulat kipált, hogy vegyenek. Nem vették meg s akkor azt mondta: Nem vették meg, elviszük a hegyre. — De nem látta a másik embert.

Bene János szintén másnap reggel hallott az egész dologról. Ő is ott volt a Tésényi Dávidnál feleségével, elbeszélgettek s tíz óra körül széjjel mentek.

Dávid Jánosné szül. Balogh Julianna este Balázs háza előtt ment el, hol az egyik ablaknál egy letekébe öltözött embert látott benézni, kinek köszönt is, mit az el is fogadott. Ekkor hazament s megvacsoráztatván lefeküdt. Éjjeli 11 órakor halotta a gyilkosságot.

Krausz Mihályné korcsmában volt kiségeteni s háromnegyedtízkor kijött s épen Balázs József kapujához ért, akkor dördült el a lövés s egy ember szaladt neki, de megijedvén visszaugrott. Ő annyira megijedt a lövéstől, hogy se alakjára, se ruhájára nem emlékezik. Aztán bement Balázs Józsefet megnézni, visszament a korcsmába s elmondta az esetet a bírónak s többnek.

Több tanu nem lévén e napra behíva, az esküdtek megnézik a helyrajzot s felolvas-

sák a birói helyszíni szemlét, majd a boncjegyzőkönyvet s az orvosi véleményét.

Jellachich István szerint a halál közvetlen oka szívshélhüdes, melyet a nagyfokú roncsolás idézett elő. A sérülés oly halálos volt, hogy rögtön orvosi segély sem ért volna semmit.

A vádlottakra nézve kijelenti, hogy elmeállapotuk sértetlen, teljesen épelméjük.

(A mai főtárgyalás.)

Ma negyedtízkor nyitotta meg Simon József elnök az esküdtszéki főtárgyalást. Mára harminc tanu volt beidézve s a mellékeseményeket képező lopások károsultjai is megjelentek.

Strauss Józsefet hallgatták ki ma első tanunak. A tizenhatéves gyerek Balázs Józsefnél szolgált. A gyilkosság estéjén Balázs Pálnak vitt vacsorát a mezőre, a ki azonban ekkor a szavai korcsmában vacsorált. Mikor ő hazajött, a gazdáját már agyonlőtték. Az eset előtt pár héttel tanu látott éjjel egy gyanus embert az udvarban, de nem ismerte meg. A család viszonyairól semmit sem tud a tanu; civódást, vagy egyenlenséget nem látott. Szerinte Biró József gyakrabban járt a házba. Neki nincs gyanuja senkire, hogy ki követhette el a gyilkosságot. A tanut nem eskettették meg.

Lukács Ferenc, viszlói tanító, kinek háza negyedik a Balázsékéhoz, csak másnap reggel hallotta a szomorú esetet. Nála járt este Kaszás János és nyulat kínált megvételre. Ekkor nyolc óra után volt az idő. Kaszást mégleg nem ismerte s ez a raádi Marocsainak nevezte magát. Tanunak csak az tűnt fel, hogy este későn árulja a nyulat. Határozottan tudja, hogy fegyvert nem látott nála.

Tanu szembesítették Kaszással, szemébe mondja, hogy az raádi Marocsainak nevezte magát. Kaszás azonban tagadja ezt, hanem azt

állítja, hogy úgy mondta: *Én vagyok az a raádi ember, a ki a Marocsával máskor is hoztam nyulat.* Ezt tanu is megengedi, mert az ablakon át nem hallott tisztán. Balázs Józsefet jó embernek ismerte. A pincébe agyonlötve talált Sóos Péter tanu szerint is rovott előéletű, híres tolvaj volt. Balázs József és fia közti viszonyról a tanu nem tud semmi rosszat. Vallomására a tanut meghittették.

Kovács Sándor, viszlói földmives, az eset előtti délutánon találkozott a mezőn Kaszással, a ki vadászfegyverrel délután hat órakor a szőlők felé ment. Vallomására a tanut nem eskettették meg.

Tóth János, terehegyi lakos, egy ötvenöt éves öreg ember, vette meg a lopott permetező kannát Kaszástól, a ki régi ismerőse s a ki azt mondta, hogy a permetező a komájáé. Megekedtetését mellőzték.

Dobos Mihály, a korona tanu kihallgatása következtetést most. Gondatlanságból okozott emberölésért van elítelve hat hónapra s rabruhában áll a bíróság előtt. Kaszást nem ismeri. Balázs agyonlövéséről nem tud semmit; azt se tudja, ki lötte agyon. Biró Józseffel Müller Mátyas présházában ismerkedett meg *Tavaly júliusban Siklóson egy korcsmában 100 forintot igrét neki Biró, hogy ölje meg Balázst, mert az neki legnagyobb ellensége.* Biró fizetett neki sört és titokban négy szemkört tette neki az ajánlatot, azt mondván, hogy ő szegény ember, jól esik neki a száz forint. *Ő látszólag beleegyezett és méreggel ígerte megölni Balázst.* Siklóson egy másik korcsmában megébédéltek; majd Viszlóra mentek. *Balázs mérgezését úgy esselték ki, hogy Dobos meglesi az alkalmat, mikor Balázs korcsmában borozgat, oda ül mellé s a mérget poharába csempésszi.* Dobos aztán ezt a beszélgetést harmadnapra bejelentette a csendőrségnek. Különben azt is hallotta, hogy Biró egy gyűdi em-

bert is felbujtott volna a Balázs megölésére. Biró különben nem sógatta a mérgezésre; hanem mikor egyszer kérdezősködött Biró és Balázs viszonyai után, *Biró ezt megtudván, megfenyegette, hogy ne járjon a szája, mert baj lesz.*

Tanu szembesítették Biró Józseffel, szemébe mondja mindent, mire a vádlott elkese- redve, mérgesen szól:

— Nem igaz, hazudik, mint a kutya! Ezért az elnök rendre utasítja Birót, a ki azonban teljesen kijön a sodrából s részeges, mindig a kocsmában lakó embernek nevezi tanut, kinek életeért egy forintot se adna.

Rákosi Imre dr. királyi ügyész ellenzi a tanu meghittetését, a mire nézve a bíróság a határozathozatalt azonban későbbre halasztja.

Török János kocsmáros Siklóson. Dobos Mihályt régebben, Biró Józsefet egy év óta szokta látni a kocsmájában. Nem vette észre, hogy gyanusan beszélgettek volna borozgatás közben. Tanu egy löfegyvert adott el Kaszás Jánosnak tizenöt forintért, a ki azt ígerte, hogy az aratáskor megfizeti az arát; de maig sem fizette meg. Egyszer külön szobában ittak Biró és Dobos az ő kocsmájában. Tanut vallomására megekedtetették.

Ekkor háromnegyed tizenegy volt s az elnök tíz percnyi szünetet rendelt el.

A szünet után Dobos Mihály megekedtetését a törvényszék határozata folytán mellőzték.

Ifj. Gungl János az agyonlövés körülményeiről mit sem tud. Gungl korcsmájában Dobos és Biró néhányszor megjelentek s ittak, beszélgettek bizalmasan. — Vallomására megesketik.

Kajdi János biztosítási felügyelő s mint ilyen, ismeri a vádlottakat, mert szerzett a számukra egyik-másik bankból pénzt. Az üz-

Az eloszló füstködben aztán úgyszólván árny- szerűen láttam, hogy Béla fájdalmas, sikoltó kiáltással a melléhez kapott, melyből az első pillanatban csak néhány nehéz vércsepp bugygyant ki s gördült végig lassan a mellén, míg az inge plazstronja fel nem szivta őket. Schreyer úr még egyre görcsösen szorongatva pisztolya agyát, sértetlenül állt a helyén.

Mire a körorvos, meg a mi öreg ezredorvosunk Várnayhoz futottak, annak melléből már patakként ömlött a vér. A golyó a tüdejét fúrta keresztül!

Szegény Várnay! Nem is tért többé eszmé- ltre; még útközben hazafelé meghalt!

XI.

— Történetemnek itt úgyszólván vége van — mondta néhány percnyi szünet után Dorner főhadnagy.

Schreyer úr mindjárt a párbaj után elutazott.

Ilona asszonynyal csak a temetés napján találkoztam. Bánatos arccal ugyan, de könnytelen

— Tegyük fel, hogy az a kócos muzsikus jól kezeli a fegyvert és Ilona (itt könyvek szöktek az erős férfi szemébe) özvegygyé lesz, nem akarom, hogy tán a megélhetés gondjaival kelljen küzdenie. Te vagy itt a legbizalmasabb barátom, téged kérlek fel arra, hogy szükség esetén helyettem intézkedjél.

Néhány pillanatra elhallgatott. Elborult, fátyolozott tekintetéből láttam, hogy újra feltámadó érzékenyülésével küzd, aztán folytatta:

— Az íróasztalomon megtalálod a fiókom kulcsát, a fiókban pedig a végrendeletemet. Mindent a feleségemnek hagyok. Tudod — tette hozzá rövid szünet után — most, midőn már csak néhány pillanat múlva szemben fogok állani a halálveszedelemmel, most valami csodás nyugalom szállja meg a lelkemet. Nem haragszom Ilonára már, csak fáj a gondolat, hogy megcsalt, holott én is oly kimondhatlanul szerettem, de igazságérzetem mégis azt sugallja, hogy Ilonka bűne nem bűn, csak hiba s ennek is én magam voltam az okozója. Téged pedig, édes Fricim, arra kérlek, légy szükség esetén támasza feleségemnek s főleg gondoskodj arról, hogy minél kevesebbet beszéljenek e dolog felől.

cséltlen embert annyira kimerítette volt a sokáig tartott levegőhiány, hogy az orvos keze között meghalt. Vienecke mintegy ötvenöt éves ember volt.

— **(Térzene.)** A cs. és kir. 52-ik gyalogezred zenekara holnapután (csütörtökön) délután 5 órakor az Erzsébet királyné-sétányon térzenét tart. A térzene műsora a következő lesz: 1. A 47-ik ezred indulója; Wagnertől. 2. »Ha én király volnék«; Adamtól. 3. »Abiturienten«, keringő; Matystól. 4. Egyveleg Erkel »Bánk-bán« operájából. 5. »Éjszaki hangok« keringő, Sannetól. 6. »Duna gyöngyök«, egyveleg Kaisertől. 7. Vezérkarinduló, Rezektől.

— **(A fecske.)** Elzászban, Benfeld táján, április huszonharmadikán látták az idén az első fecskét s csak két nappal azután kelt híre, hogy megérkeztek Franciaországba is. Franciaországban három fajta fecske tanúzik: a füstű fecske, az ablaki fecske s a parti fecske. Dordogneban pontosan megfigyelte egy parigneuxi tanár, Thauziés, hogy mikor érkezik a fecske? A füstű fecske március 20 és 25 közt tér meg, az ablaki fecske április első felében. Az idén azonban megkéstek, szinte egy hónappal. Thauziés panaszkodik, hogy megdöbbentően fogy a füstű fecske, nincs most Franciaországban negyedannyi, mint volt tíz esztendő előtt. Valahol utközben pusztíthatják őket.

— **(A háborgó Vezuv.)** Napolyból jelentik, hogy a Vezuv tűzhányó hegy középső kapjának teteje egész éjjel lángol és szikrákat szór. A láva kitorését borzasztó földalatti moraj kíséri. A csillagvizsgáló közlelben fehéren izzó lávát, bazaltköveket és kavicsokat vet ki óriás magasságra a tűzhányó hegy. A láva annyira emelkedett, hogy végre attól kellett félni, hogy kiömlik. De akkor a kráter falai beomlottak, mire a láva ismét süllyedt. Azt a négy angol turistát, a kiket — mint már említettük — utolért a forró láva, haldokolva vitték a resinai kórházba. Azóta katonai kordon őrzi a Vezuv környékét.

— **(Száztizenkét évi börtön.)** Tegnapelőtt itélték el Párisban Nicolas G. urat — negyvenkettedszer. Valami kis lopás miatt történt ez az elítélés, amelyet a derék aggasztánra eddig rótt büntetésekhez számítva, kisért, hogy összevissza 112 évet kellene börtönben töltenie. A 42 büntetés között huszonötöt katonai bíróság, tizenhatot polgári bíróság rótt rá. Volt már gyilkos, tolvaj, lázadó, rabló, végigjártotta az egész büntetőjogi skálát. Először 1859. december 6-án itélték el, s így röpké negyven év alatt sikerült száztizenkét évre szóló börtönt összeszedni. Ha a köztársaság elnöke nem lett volna iránta több ízben kegyelmes, halála pillanatában még néhány évtizeddel tartóznék a földi igazságszolgáltatásnak.

— **(A halálra ítélt csendőr.)** Még az ősszel történt, hogy a székesfehérvári csendőrparancsnokság Csányi Károly csendőr-mestert és Vajai István tizedest egy veszedelmes tolvaj kézrekerítésére a fehérmegyei Sár-Szt.-Mihályra küldte. Le is tartóztatták a tolvajt, de mivel beesteledett, csak reggel akarták Fehérvárra kísérni s éjjelre a község házába zárták. A tolvaj őrizetét Csányi őrmester Vajai tizedesre bízta, aki azonban megszegte a parancsot és a faluban lakó kedveséhez látogatott el. Csányi mikor ezt észrevette, kiszólította Vajait kedvesétől s feljelentéssel fe-

nyegette. — Majd előbb itt leszámolunk! kiáltotta Vajai tizedes és lekapta válláról a fegyverét és Csányi őrmesterre célzott, e közben az őrmester is fegyvert ragadott s csaknem egyszerre dördült el a két fegyver egymás ellen. Az első lövés után a nagy légnymástól a szobában levő lámpa elaludt s most a sötétben Vajai még négyszer lött felebbvalójára s több helyen megsebesítette. Vajainak az őrmester egyetlen lövése a nyakát furta keresztül. Azóta mindketten felgyógyultak sebükből. Vajai János csendőrtizedes a székesfehérvári honvéd-hadbíróság elé került, a mely őt golyó általi halálra ítélte. — A napokban azonban a budapesti honvédfőtörvényszék foglalkozott az ügygel s a halálos ítéletet 8 évi sulyos börtönre változtatta.

— **(Gyufatiltalom.)** A kénköves gyufa magyar találmány s becsületes, jó holminak bizonyult, a mig jobbant nem csináltak helyette. Jól állja például a szelet. Kocsin utazó pipás embernek megbecsülhetetlen, aztán meg igazán szegény embernek való gyufa. Egy zsákkal adnak belőle egy krajcárért, ha nagyon alkuszik az ember, talán két zsákkal is. És magyar gyufa. Parajdon például olyan pakkokat csinálnak belőle, a minek nemzeti-szimű a teteje. És mi a büne ennyi erény mellett? Hegy egy kicsit bűdös. Az szagolja, a ki veszi. Mindazonáltal a kereskedelemügyi minisztériumban mégis tulontul haragusznak rá s arra készülnek, hogy egyszer s mindenkorra bevágják az utját annak, hogy ilyen gyufa is legyen forgalomban. Azt mondják, hogy ő az oka a legtöbb tűzvésznek. Hat miért nem a kakas gyufa? Vagy a többi, a mely szintén meggyul akármicsoda dörzsölésre is. Ha mindenre kiadják majd a tiltalmat s az lesz a parancs, hogy ezután csak svéd gyufát szabad árulni, annak lesz értelme, de semmi szükség arra, hogy csak így magában itéljék halálra a kénköves gyufát. Az ítélet különben még nincs is aláírva. De már fogalmazzák az iródiákok.

Művészet, irodalom.

○ **A modern nemzetek.** Európában való letelepedésről, államalapítási kísérletekről sokszor és sokat irtak. Érdekes kor is ez, a népvándorlás kora, mikor Rómának romjaiban is hatalmas épületei meginganak, s az utcákon, melyekben nemrég a consulok lictorai hordozták urok előtt fasceseiket, most sötétruhás szerzetesek topognak; a szobrok eltűnnek a terekről s a katakombák földalatti üregeiben egy új szellemű keresztény művészet kezdi bontogatni szárnyait, mely nem Herculeseket és Vénusokat farag hőszerű márványból, hanem vértanúk sanyargatott testét, szűz martyreányok szenvedéseit festegeti fakó színekkel omlatag falakra. Ez átmeneti korszakról, az új-kor ez előjátékáról ír Borovszky Samu dr. a Nagy Képes Világtörténet 66. füzetében, mely a népvándorlás történetével foglalkozik. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marcali Henrik, egyetemi, tanár, a népvándorlásról szóló kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetenkint is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

○ **Hún és Magyar Mondák.** Gaal Móses, a ki ifjusági irodalmunkat már annyi becses művel gazdagította, a legújabb művében a »Hún és Magyar Mondák«-ban azokat a mondákat írta meg, melyek a régi krónikákban csak töredékek gyanánt maradtak meg. Gaal Móses az avatag írásokban levő száraz krónikákat új köntösbe öltöztette, színessé, költői szárnyalásúvá tette. Ajánljuk e könyvet minden szülőnek a figyelmébe A Franklin Társulat kiadásában jelent meg s kapható minden könyvkereskedésben. Ára 2 korona 50 fillér.

○ **A Magyar Génusz** e heti Munkácsy száma szenzációs tartalmával válik ki, a többi lapok közül. Jókai Mór, Széll Kálmán, Hegedűs Sándor, Tisza Kálmán, báró Dániel Ernő, Percel Dezső, Kossuth Ferenc, Hegyi Aranka, Bencur Gyula s kívülök a művész, írói és politikai világ kitünőségei irtak emléksorokat a nagy halottról. Rendkívül érdekesek a megemlékezések és azt hisszük, hogy a közönség a legnagyobb érdeklődéssel fogja olvasni őket. Ha még hozzá vesszük, hogy sok intim vonást jegyzett fel Munkácsyról a Magyar Génusz friss száma és a mester mintegy hatvan művének reprodukcióját adja — elmondható, hogy szebb és érdekesebb olvasmányt kívánni sem lehet. A Magyar Génusz e száma 20 krért kapható minden könyvkereskedésben és Budapesten Schenk Ferenc bizományosnál (Ujvilág-utca 17.)

Törvénykezés.

A viszlói bérgyilkosság.

(Második nap.)

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1900. május 15.

A Balázs József meggyilkolásával vádolt Kassás János és Biró József bűnyűjében a tegnapi napunk zártakor félbemaradt tárgyaláson még öt tanut hallgattak ki. Ezek vallomását a következőkben adjuk:

Tésényi Dávid, a gyilkosságról csak reggel hallott. Előző este Biró József családjával nála volt, mert a vásárra közösen ölték disznót, vacsora után, úgy tíz óra tájban elszéledtek.

Sárvári Katalin szintén nem tud semmit, hogy mikép vesztette el Balázs az életét. Akkor ő a református papnál volt cseléd. Katasztrófa napján vacsora után Kassás másodmagával, kit megismert a tárgyaláson, mezei nyulat kínált, hogy vegyenek. Nem vették meg s akkor azt mondta: Nem vették meg, elviszszük a hegyre. — De nem látta a másik embert.

Bene János szintén másnap reggel halott az egész dologról. Ő is ott volt a Tésényi Dávidnál feleségével, elbeszélgettek s tíz órakor széjjel mentek.

Dávid Jánosné szül. **Balogh Julianna** este Balázs háza előtt ment el, hol az egyik ablaknál egy lekötébe öltözött embert látott benézni, kinek köszönt is, mit az el is fogadott. Ekkor hazament s megvacsorázván lefeküdt. Éjjeli 11 órakor halotta a gyilkosságot.

Krauss Mihályné korcsmában volt kiségeteni s háromnegyedtízor kijött s épen Balázs József kapujához ért, akkor dördült el a lövés s egy ember szaladt neki, de megijedvén visszaugrott. Ő annyira megijedt a lövéstől, hogy se alakjára, se ruhájára nem emlékezik. Aztán bement Balázs Józsefet megnézni, visszament a korcsmába s elmondta az esetet a bírónak s többnek.

Több tanu nem lévén e napra behíva, az esküdtek megnézik a helyrajzot s felolvas-

sák a birói helyszíni szemlét, majd a boncjegyzőkönyvet s az orvosi véleményt.

Jellachich István szerint a halál közvetlen oka szívszélhűdés, melyet a nagyfoku roncsolás idézett elő. A sérülés oly halálos volt, hogy rögtön orvosi segély sem ért volna semmit.

A vádlottakra nézve kijelenti, hogy elmeállapotuk sértetlen, teljesen épelméjük.

(A mai főtárgyalás.)

Ma negyedtízkor nyitotta meg Simon József elnök az esküdtzéki főtárgyalást. Mára harminc tanu volt beidézve s a mellékeseményeket képező lopások károsultjai is megjelentek.

Strauss Józsefet hallgatták ki ma első tanunak. A tizenhatéves gyerek Balázs Józsefnél szolgált. A gyilkosság estéjén Balázs Pálnak vitt vacsorát a mezőre, a ki azonban ekkor a szavai korcsmában vacsorált. Mikor ő hazajött, a gazdáját már agyonlőtték. Az eset előtt pár héttel tanu látott éjjel egy gyanus embert az udvarban, de nem ismerte meg. A család viszonyairól semmit sem tud a tanu; civódást, vagy egyenetlenséget nem látott. Szerinte Biró József gyakrabban járt a házba. Neki nincs gyanuja senkire, hogy ki követhette el a gyilkosságot. A tanut nem eskettették meg.

Lukács Ferenc, viszlói tanító, kinek háza negyedik a Balázsekéhez, csak másnap reggel hallotta a szomorú esetet. Nála járt este Kaszás János és nyulat kínált megvételre. Ekkor nyolc óra után volt az idő. Kaszást névleg nem ismerte s ez a raádi Marocsainak nevezte magát. Tanunak csak az tűnt fel, hogy este későn árulja a nyulat. Határozottan tudja, hogy fegyvert nem látott nála.

Tanu szembesítették Kaszással, szemébe mondja, hogy az raádi Marocsainak nevezte magát. Kaszás azonban tagadja ezt, hanem azt

állítja, hogy úgy mondta: *Én vagyok az a raádi ember, a ki a Marocsáival máskor is hoztam nyulat.* Ezt tanu is megengedi, mert az ablakon át nem hallott tisztán. Balázs Józsefet jó embernek ismerte. A pincebe agyonütve talált Sós Péter tanu szerint is rovtól előéletű, híres tolvaj volt. Balázs József és fia közti viszonyról a tanu nem tud semmi rosszat. Vallomására a tanut meghittették.

Kovács Sándor, viszlói földmives, az eset előtti délutánon találkozott a mezőn Kaszással, a ki vadászfegyverrel délután hat órakor a szőlők felé ment. Vallomására a tanut nem eskettették meg.

Tóth János, terehegyi lakos, egy ötvenöt éves öreg ember, vette meg a lopott permetező kannát Kaszástól, a ki régi ismerőse s a ki azt mondta, hogy a permetező a komájáé. Megeskedtetését mellőzték.

Dobos Mihály, a korona tanu kihallgatása következtetést most. Gondatlanságból okozott emberölésért van elítélve hat hónapra s rabruhában áll a bíróság előtt. Kaszást nem ismeri. Balázs agyonlövéséről nem tud semmit; azt se tudja, ki lötte agyon. Biró Józseffel Müller Mátyás présházában ismerkedett meg *Tavaly júliusban Siklóson egy korcsmában 100 forintot igrét neki Biró, hogy ölje meg Balázst, mert az neki legnagyobb ellensége.* Biró fizetett neki sört és titokban négy szemközt tette neki az ajánlatot, azt mondván, hogy ő szegény ember, jól esik neki a száz forint. *Ő látszólag beleegyezett és méreggel ígerte megölni Balázst.* Siklóson egy másik korcsmában megébédeltek; majd Viszlóra mentek. *Balázs megmérgezését úgy eszelték ki, hogy Dobos meglesi az alkalmat, mikor Balázs korcsmában borozgat, oda ül mellé s a mérget poharába csempéssé.* Dobos aztán ezt a beszélgetést harmadnapra bejelentette a csendőrségnek. Különben azt is hallotta, hogy Biró egy gyűdi em-

bert is felbújtott volna a Balázs megölésére. Biró különben nem sógatta a mérgezésre; hanem mikor egyszer kérdőzködött Biró és Balázs viszonyai után, *Biró est megtudván, megfenyegette, hogy ne járjon a szája, mert baj lesz.*

Tanu szembesítették Biró Józseffel, szemébe mondja mindent, mire a vádlott elkésredve, mérgesen szól:

— Nem igaz, hazudik, mint a kutya!

Ezért az elnök rendre utasítja Birót, a ki azonban teljesen kijön a sodrából s részeges, mindig a kocsmában lakó embernek nevezi tanut, kinek életeért egy forintot se adna.

Rákosi Imre dr. királyi ügyész ellenzi a tanu meghittetését, a mire nézve a bíróság a határozathozatalt azonban későbbre halasztja.

Török János kocsmáros Siklóson. Dobos Mihályt régebben, Biró Józsefet egy év óta szokta látni a kocsmájában. Nem vette észre, hogy gyanusan beszélgettek volna borozgatás közben. Tanu egy lötegyvert adott el Kaszás Jánosnak tizenöt forintért, a ki azt ígerte, hogy az aratáskor megfizeti az arát; de máig sem fizette meg. Egyszer külön szobában ittak Biró és Dobos az ő kocsmájában. Tanut vallomására megeskedtetették.

Ekkor háromnegyed tizenegy volt s az elnök tíz percnyi szünetet rendelt el.

A szünet után Dobos Mihály megeskedtetését a törvényszék határozata folytán mellőzték.

Ifj. Gungl János az agyonlövés körülményeiről mit sem tud. Gungl korcsmájában Dobos és Biró néhányszor megjelentek s ittak, beszélgettek bizalmasan. — Vallomására megeskedik.

Kajdi János biztosítási felügyelő s mint ilyen, ismeri a vádlottakat, mert szerzett a számukra egyik-másik bankból pénzt. Az üz-

Az eloszló füstködben aztán úgyszólván árny-szerűen láttam, hogy Béla fájdalmas, sikoltó kiáltással a melléhez kapott, melyből az első pillanatban csak néhány nehéz vércsepp bugygyant ki s gördült végig lassan a mellén, míg az inge plasztronja fel nem szivta őket. Schreyer úr még egyre görcsösen szorongatva pisztolya agyát, sértetlenül állt a helyén.

Mire a körorvos, meg a mi öreg ezredorvosunk Várnayhoz futottak, annak melléből már patakként ömlött a vér. A golyó a tüdejét fúrta keresztül!

Szegény Várnay! Nem is tért többé eszméltre; még útközben hazafelé meghalt!

.....

XI.

— Történetemnek itt úgyszólván vége van — mondta néhány percnyi szünet után Dorner főhadnagy.

Schreyer úr mindjárt a párbaj után elutazott.

Ilona asszonynyal csak a temetés napján találkoztam. Bánatos arccal ugyan, de könytelen

— Tegyük fel, hogy az a kócos muzsikuszól jól kezeli a fegyvert és Ilona (itt könyvek szöktek az erős férfi szemébe) özvegygyé lesz, nem akarom, hogy tán a megélhetés gondjaival kelljen küzdenie. Te vagy itt a legbizalmasabb barátom, téged kérlek fel arra, hogy szükség esetén helyettem intézkedjél.

Néhány pillanatra elhallgatott. Elborult, fátyolozott tekintetéből láttam, hogy újra feltámadó érzékenyülésével küzd, aztán folytatta:

— Az íróasztalomon megtalálod a fiókom kulcsát, a fiókban pedig a végrendeletemet. Mindent a feleségemnek hagyok. Tudod — tette hozzá rövid szünet után — most, midőn már csak néhány pillanat múlva szemben fogok állani a halálveszedelemmel, most valami csodás nyugalom szállja meg a lelkemet. Nem haragszom Ilonára már, csak fáj a gondolat, hogy megcsalt, holott én is oly kimondhatlanul szerettem, de igazságérzetem mégis azt sugallja, hogy Ilonka bűne nem bűn, csak hiba s ennek is én magam voltam az okozója. Téged pedig, édes Fricim, arra kérlek, légy szükség esetén támasza feleségemnek s főleg gondoskodj arról, hogy minél kevesebbet beszéljenek e dolog felől.

leti összeköttetésen s érintkezésen kívül nem ismeri őket bővebben s így a gyilkosságról s annak körülményeiről mit sem tud.

Kaszás Jánosné szül. Nagy Zsuzsa, Kaszás János neje, elnök figyelmeztetése dacára is, bár nem lett volna köteles, vallott. A gyilkosság napján ő napszámában volt s férje 1/9 óra tájban megjött s vele vacsorázott. Majd Kun Sándor jött napszám pénzért, mivel férje a belső szobába ment s elintézték ügyüket. Kaszás János előzőleg nem ezt a szobát, hanem a parádés szobát jelelte meg. Kun Sándor eltávozván, férje elment este a postára, miután Kun Sándorral egy pint bort is megittak, hogy magánuk levelet nézzen. (Ez ugy 10 óra tájban lehetett hozzávetőleg.) Ő a vásárban hallotta reggel a gyilkosságot s rögtön elment két menyecskével megnézni, férje, ki a vásárba elkisérte, nem ment vele. Meghittetésére vonatkozó határozatot későbbre hagyja a törvényszék.

Végi János, levélhordó, elmondja, hogy az este kilenc órakor, minthogy éjjeli őr is, kiállt s sem tőle, sem családjától nem kérdezősködött senki levél után. Kaszás — elnök kérdésére — ennek ellentmond, de Végi ennek ellenére is megmarad állítása mellett. Megesketik.

Haraszi József a gyilkosság körülményeiről a vásárban hallott úgy tizenegy óra tájban. Kaszás Jánost délután úgy két óra tájban látta menni vadászni, majd egy óra múlva Kaszás hozzá jött a mezőre beszélgetni.

Papp András szintén a vásárban hallotta a szerencsétlenséget. Október hó 25-én délután beszélt a mezőn Kaszással úgy 3 óra tájban s az adott neki egy nyulat, hogy vigye el családjának.

Mohácsi Lajos a gyilkosságról nem tud semmit. Végi Péterrel s Kun Sándorral a szerencsétlenség napján együtt dolgozott s imád-

ság idejéig együtt voltak. Majd Kun Sándor otthon volt nála, úgy tíz óra tájban, mert ő akkor jött el a mezőről; hogy Kun Sándor azután, azalatt hol volt, nem tudja.

Mohácsi Lajosné szül. Csöme Zsuzsanna a gyilkosságról másnap hallott a vásárban. A munka után férjét a pusztán hagyva, hazament a többivel s Kun Sándor ott várta Mohácsi Lajost.

Kun Sándorné szül. Csécs Julianna, a katasztrófáról csak úgy harmadnap hallott. Férje a vásár előtti napon este dologról kukoricát hozott s pénzt. Majd Mohácsi Lajostól elment ferje Kaszáshoz.

Deák József a viszlói vásárban hallotta a gyilkosság híreit. Kaszással is beszélt a vásárban erről a dologról, de azon semmi izgatottságot nem vett észre. A Végi János levélhordó az ő ipa s mikor az elment hazulról, ő otthon volt, de nem járt náluk senki, legkevésbé Kaszás levélért, vagy idézésért. Valomására megesküszik.

A tárgyalást félegykor az elnök felfüggesztvén, folytatását félhárom órára tűzte ki. (Délután.)

Háromnegyed három órakor folytatták a tanúk kihallgatását.

Nesz Lőrinc volt az első tanu, ki által Kaszás levelet irt a feleségének, mikor letartóztatták, hogy az asszonyt vigasztalja. Egyebet ez a tanu nem is tud s így meg se eskedtették.

Nesz Jakab tanu ismerte Kaszást Siklósról, a ki szintén levelet küldött vele a feleségéhez, a mit azonban ő átadott a bíróságnak. Különben ebben a levélben is csak a feleséget vigasztalja. E tanu meghittetését sem rendelték el.

Kun Sándor kihallgatása következett ezután. *Es a fő mentő tanuja Kaszás Jánosnak, távoli sógorában van. A gyilkosság es-*

téjen Kaszáshoz ment s vele beszélt, de az időt nem tudja biztosan, csak azt, hogy késő este volt. A tanut nem eskedtették meg vallomására. A tanut különben Balázs Pál a vizsgálat során arra akarta rábírní, hogy ne valljon Kaszás mellett.

Boda Józsefné Kovács Mária, viszlói lakosnő, az egész esetről nem tud semmit. Még ebben az ügyben nem is hallgatták ki egyszer sem; s úgy látszik, tévedésből lett tanunak beidézve.

Boda Józsefné István Mária pécsi lakosnő, a vásár alkalmával Viszlón be volt szállva Balázsnál. *Este a kocsin ült s látott egy embert, a ki bejött az udvarra s benézett a konyhaajtón. Ez az ember kiment s ő szölt róla az öreg Balázsnak, mikor ez épen kijött. Balázs József a folyosón ki akart menni, hogy megnézzé, ki volt az az ember s ekkor történt a lövés. A tettes a lövés után lefelé szaladt a kerteken. A tanu épen Balázs mellett állt s a tettes a sötétben kitünően célzott, hogy épen Balázst találta el.*

Tanut szembesítik Kaszással, de az sem ő benne, se másban nem tudja felismerni a tettest, kit szemtől szemben nem is látott. Csak azt tudja róla, hogy nem kopogott a járása s mikor a lövés után elszaladt a kerteken, akkor látta, hogy kezében puska volt. Ő cigánynak gondolta, a ki lopni akar. Tanut vallomására megeskedtették.

Krausz Manóné Ehrlich Mari be volt szállva az esetkor Balázsnál. De ő a szobában volt s az esetről nem tud semmit. Tíz óra körül történhetett a lövés, melyet hallott és mindnyájan megijedtek. Mást nem tud a tanu s ezért meghittetését mellőzték.

Kása Sámuelné Biró Zsuzsa tanunak rokona Biró József vádolt, de a mit tud, azt hajlandó elmondani. Másnap reggel hallott az esetről s tudja, hogy előző este disznótoron

Szinte fáj az a gondolat nekem, hogy annyira belelátok ennek a derék, jóra való embernek a lelkébe. Mint aféle igazi civil, a feléje tartott pisztoly csövéből már szinte kiérezte a halál fagyos lehelletét s most hirtelenében olyan kis leszámolás-félet tartott a lelkiismeretével, melynek mérlegét a maga hibáival túlterheltnék találta felesége bűnével szemben.

Vidám arcot vágva még néhány vigasztaló szót akartam neki mondani, de az öreg ezredorvos ekkorára elkészült a műszeres szekrényével s Dampf százados a korai felkeléstől rekedt hangon kiáltott felénk: »antretten meine Herren!« ...

Odamentünk a tisztás közepére, hol az időközben az ég karimájára felért nap csillogó fényjátékot űzött a fűszálak harmatcseppjeivel, hol Lubinszky hadnagy már kenguru-ugrás-szerű léptekkel mérte ki a huszonöt lépést, mely így ki-mérve testvérek között is megért harmincat. Lubinszky — tudod — mindig »elnéző« volt a civil párbajoknál, de annál szigorubb, ha tiszték verekedtek.

Kijelöltük a distance-ot, a segédek töltöttek, Várnay pedig, amint kezében érezte a fegyvert s szembe találta magát gyűlölt ellenfelével, szinte

megacélozva, büszkén húzta ki magát a földbe szúrt kordon mellett, de keze, amint láttam, mégis remegett. Schreyer úr pedig az ilyen különben félszeg művész embereknél csodálatos hidegvérűséggel s szinte bántóan közönyös arccal állott helyén.

Az első golyóváltás minden baj nélkül elmúlt.

Schreyer — kié az első lövés volt — veszedelmes közelségben lőtt el Várnay feje fölött, Várnay golyója pedig balra a célponttól néhány méternyire Molnár szolgabíró kucsir-kocsijának sárhányójába fúródott.

— No, ezek sem tesznek nagy kárt egymásban — szóltam oda vidáman a mellettem álló öreg ezredorvoshoz, ki a maga részéről is meglegedetten bólintott a fejével.

Felálltak a második golyóváltáshoz s e pillanatban valami sajátságos hideg borzongás futott végig a hátamon, amint Schreyer úrra tekintetem, kinek arca e percben különös, szinte ördögi mosolyra torzult el.

Dampf százados lassan, méltóságteljesen ütögette össze tenyereit:

— Egy . . . kettő . . . három!

Szinte egyszerre dördült el a két lövés.

volt Biró József, mert ő is ott volt. Vele is ment a tanu haza, úgy tíz óra tájban. Tanutól az esküt nem vették ki.

Biró Józsefné Kovács Zsófia a vádlott Biró Józsefnek a felesége. Vallani akar, eskü terhe alatt vallani. — Ő is ott volt a közös disznótorban az urával. Úgy tíz órakor mentek haza s az esetről csak hajnalban értesültek, mikor a csendőrök mentek értük. Megesketését mellőzték.

Biró Lajos tanu, fia a vádlott Biró Józsefnek. A mit tud, azt hajlandó elmondani. Ő is ott volt a torban, de a Balázs megöletéséről nem tud semmit. A torból fertálytizenegyor mentek haza, mert ő hallotta az óráütést. Hajnalban őt is letartóztatták a csendőrök s ekkor értesült a gyilkosságról. A tanut nem eskedtették meg.

Krausz Malvin fiatal, csinos kisasszony, kitől az elnök, mikor kérdezte hány éves, általános derűtség között felelte:

— Azt . . . nem tudom.

Természetesen erre ő is nevetett s az elnök konstatálván az iratokból, hogy a tanu tizenhatéves, erre meg azt felelte:

— Annál több vagyok!

Ő is be volt szállva Balázséknál s hallotta a lövést. Gyanús embert nem látott. Őt sem eskedtették meg vallomására.

Négy óra után ekkor tíz perc szünetet adott az elnök. A szünet után még pár tanut hallgattak ki s a tárgyalás folytatását holnapra halasztották, a mikor a vád és védbeszédek s az ítélelhozatal is lesz.

§ Gondnokság alá helyezés. A kaposvári törvényszék ifj. András János, gárdonyi lakost, elmebaja alapján gondnokság alá helyezte.

§ Megszűnt gondnokság. A pécsi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Paksi Lajos 58 éves, volt siklói, jelenleg kis-harsányi lakos ellen elrendelt gondnokságot megszüntette.

§ Csőd. A szegzárdi törvényszék Kramer Izidor, paksi be nem jegyzett kereskedő ellen a csődöt elrendelte. Csődbiztos Sonnewend Frigyes dr., törvényszéki bíró; tömeggondnok Roth Zsigmond dr., paksi ügyvéd, helyettese Müller Ferenc dr. szegzárdi ügyvéd, igénybejelentési határidő augusztus 9-dike; felszámolási határnap szeptember 3-dika.

Pécs szab. kir. város

meteorologiai állomása jegyzetei

1900. május 15. reggeli 7 órakor.

Barometer (redukált) = mm. 757.9 (emelk.)

Hőmérsék = 12.6 °C.

• maximuma: 17.1 °C

• minimuma: 7.3 °C.

Párhányomás: 10.2 mm.

Relatív nedvesség: 95

Felhőzet: 10 Strat. cum. Siv.

Szélirány s erő: N. E. 3.

Csapadék 24 órai: 5.9 mm. —

Esős, borult, enyhe idő várható.

Dr. Czirer.

Közgazdaság.

□ Koronaértékű marhalevél-ürlapok. A pénzügyminiszter az ország összes törvényhatóságaihoz új, koronaértékű bélyeges kincstári marhalevél-ürlapok forgalomba hozatala tárgyában körrendeletet intézett. A körrendelet tartalma következő: A koronaértékben való közkötelező számitás behozataláról szóló

1899. évi XXXVI. törvénycikkből kifolyólag új, koronaértékű bélyeges kincstári marhalevél-ürlapok kibocsátása vált szükségessé. Az új koronaértékű bélyeggel ellátott kincstári marhalevél-ürlapok 21 cm. széles és 26 1/2 cm. magas alaku. »Kincstári jövedék« vizjeggyel ellátott fehér papíron, a törzskönyvezett községek használatára szánt ürlapok világos sárgaszínű papíron, még pedig a magyar szövegű 6 filléresek kék, — a 10 filléresek fekete, a — 10 filléresek kék színű kétoldalu szövegnyomattal vannak ellátva. Az ürlap első oldalának felső részén a »Marhalevél« címsortól jobbra a bélyegjegy képe, közepén a magyar korona országainak egyesített koszorus közepctmerével és ez alatt gyöngyökből alkotott körben a bélyegértéket jelző arabs számjeggyel, az ezeket magában foglaló négyszögletes alaku diszitmény rajz pedig a címert jobbról-balról-körülvevő »Magyar királyi bélyeg« felirással és az értékszám alatt hullámosan futó szalagdiszitményben »Fillér« szóval van nyomva. Ezek az új marhalevél-ürlapok folyó évi május hó elsejével oly módon bocsáttatnak forgalomba s használatba, hogy az ausztriai értékű bélyeges kincstári marhalevél-ürlap készletekre való tekintetből, kizárólag kötelező használatba vételüket csak folyó évi augusztus hó első napjától kezdve rendeli el a miniszter, minélfogva a jelenlegi ausztriai értékű (krajcáros) bélyeggel ellátott kincstári marhalevél-ürlapokat folyó évi július hó 31-ével forgalmon s érvényen kívül helyezi. Ezen ürlapokon marhalevelek többé ki nem állíthatók.

T a n ü g y.

)(Fölvétel a pécsi szénbányásziskolába. A m. kir. pénzügyminiszter közhírré teszi, hogy a szénbányászat minden ágánál alkalmazható, az üzem közvetlen vezetésére, ellenőrzésére s a munkások oktatására képes altiszteket nevelő pécsi m. kir. szénbányász iskolába ez évi szeptember hó elején kezdődő 1900/1901-ik tanévre harminc (30) tanuló vétetik fel. — A tanulók kiképzetése két évi tanfolyamon történik. A tanév szeptember hó kezdetétől a következő év június hó végeig tart. A folyó évben belépni szándékozók kötelesek sajátkezüleg irt folyamodványukat folyó évi augusztus hó 10-ig az előjáró bányahivatal, illetve bányaiszgatóság útján, melynek szolgálatában állanak, a pécsi m. kir. szénbányász iskola szaktanárához benyújtani. A felvétel iránti folyamodványhoz csatolandók: 1. Bányaeorvos vagy megyei főorvos által kiállított bizonyítvány, hogy ép, erős, bányamunkára alkalmas testalkattal, jó látó, halló és beszélő szervezettel bírnak, az 1887. évi XXII. t. c. 4. §-ának megfelelően a himlő ellen újra be vannak oltva, vagy a nevezett t.-c. 5. §-a értelmében az újraoltás alól törvényesen felmentettek. 2. Anyakönyvi kivonat annak beigazolására, hogy tizenhetedik (17) életévüket már betöltötték. 3. Az előjáró hivatal, vagy illetékes polgári hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány. 4. Iskolai bizonyítvány, hogy az elemi népiskola 4 osztályát jó eredménnyel végezték. 5. Szolgálati bizonyítvány, hogy valamely szénbánya-műnél legalább két (2) éven át megszakítás nélkül kézi munkával foglalkoztak. A ki azonban 4 elemi iskolánál magasabb előképzettséggel bír, csak egy (1) a kézi munkában töltött évet tartozik kimutatni. — A bányaiskolába való felvétel az orvosi felülvizsgálat és a felvételi vizsga eredményétől tetetik függővé. — Az előkészítő tanfolyam felvételi vizsgájánál be-

igazolandó, hogy a felvételt kérvényező magyar nyelven folyékonyan és olvashatóan írni, jól olvasni, az olvasott tárgyak értelmét saját szavaival elmondani tudja, közönséges és tört számokkal a négy alapműveletet hibátlanul megfejteni képes és végre, hogy a métermérték beosztását teljesen ismeri.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május hó 15-én. (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata) A képviselőház mai ülésén harmadszori olvasásban elfogadták a szeszkontingensről szóló javaslatot.

A tőzsdeadóról szóló javaslatot tárgyalásánál Bartha Ödön beszélt a javaslat ellen s határozati javaslatot adott be, hogy a Ház utasítsa a kormányt, miszerint az 1881. évi XXVI. t.-cikkben foglalt intervallumok szerinti illeték kiszabására vonatkozó rendelkezés lezárítása végett haladéktalanul terjesszen elő törvényjavaslatot.

Weisz Berthold a javaslat mellett emelt szót s hangsúlyozta, hogy a tőzsde úgy is pang s ha a megadóztatás dolgában túlzásokba csapnánk, akkor teljesen megszűnnék a forgalom. Azért Lukács miniszter helyesen cselekedett, mikor csupán csekély mérvű adóztatást hozott javaslatba.

Polonyi Géza a javaslat ellen beszélt; ugyszintén Páder Rezső is, aki bejelentette, hogy a néppárt az áruforgalmi tőzsde megadóztatását is követelni fogja. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a tőzsdén a kötjegy és lajstromkényszer hozassék be.

Ezzel az általános vita befejezést nyervén, Lukács László pénzügyminiszter válaszolt az egyes főlshóalásokra. Bartha Ödön határozati javaslatát mellőztetni kéri, mert a tárgyalás alatt levő törvényjavaslattal nincs is összefüggésben.

Erre a javaslatot általánosságban megszavasták.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter benyújtotta a birtokos és a gazdaszt közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvényjavaslatot.

T Á V I R A T O K.

— **Ujabb inkompatibilitási esetek.** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) Ma a képviselőház folyosóján hirt ment, hogy a Ház elnökéhez hét ujabb összeférhetlenségi bejelentés érkezett kormánypárti képviselők ellen.

— **A delegációs trónbeszéd hatása a külföldön** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) A berlini és párisi sajtó egyértelműleg kiemeli a király trónbeszédének fontosságát az európai békét illetőleg.

— **A transzváli háboru.** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) A Reuter-ügynökségnek jelentik, hogy a boerok ujabbban heves támadást intéztek Mafeking ellen.

— **Hirtelen halál.** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) Nagyváradról jelentik, hogy Pongrácz Vilmos gróf, nagykágyai földbirtokos szívszélhűdésben meghalt.

Laptulajdonos Felelős szerkesztő
SZAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAIZS JOZSEF
kiadó.

Hirdetések.*A hegyháti járás főszolgabirójától.*3228. sz.
ki. 1900.

3586. sz.

Tkv. 1900.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. törvszék mint telekvi hatóság közhírré teszi, hogy Pécs szab. kir. város ár-
vatára csatlakozó végrehajtató kérelme folytán
néhai Németh József árverési vevő örökösei
ellen Végő József végrehajtónak Tabor Já-
nos és neje Pogács Flóra végrehajtást szenvedő
dők elleni 185 kor. 20 fill. tőkekövetelés és
járuléki iránti végrehajtási ügyében a pécsi
kir. törvényszék és a pécsi kir. járásbíró
területén lévő, Pécs szab. kir. város határában
fekvő s a pécsi 1039. sz. betétben foglalt I.
4399. hrsz. szőlőre és 4400. sz. borházra
2938 kor. becsárban mint kikiáltási árban az
árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt
ingatlanok az 1900. évi június hó 2-ik
napján d. e. 10 órakor a kir. törvényszék
árverési helyiségében megtartandó nyilvános
árverésen a megállapított kikiáltási áron alul
is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az in-
gatlank becsárának 10%,-át, vagyis 293 ko-
rona 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi
nov. 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8-ik
§-ában kijelölt óvadékköpes értékpapirban a
kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 : 60.
t.-cz. 176. §-a értelmében a bánatpénznek a
bírósnál előleges elhelyezéséről kiállított sza-
bályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Pécs, 1900. évi apr. hó 3-án. A kir.
törvszék, mint telekvi hatóság.

Bogyay Pongrácz

kir. trvszéki bíró.

Pályázati hirdetmény.

Maróc, Mekényes, Rác-Kozár, Szárász és Tófü községekből alakult és elha-
lalozás folytán üresedésbe jött

ráckozári körjegyzői állásra

— mely 1729 kor. 36 fillér készpénzfizetés, szabadlakás, 160 korona anyakönyvi
tiszteletdíj, 80 kor. anyakönyvi irodai és fűtési átalány, $\frac{1}{8}$ telek haszonélvezete,
valamint a magánmunkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak élvezetével
van egybekötve — ezennel pályázatot hirdetek s fölhívom pályázni kívánókat, hogy
az 1883 : I. t. e. 6. § a szerinti minősítésüket, eddigi alkalmaztatásukat, valamint
nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat hozzám f. évi
június 5-ik napjának d. u. 5 órájáig annál is inkább nyujtsák be, mert a
később érkezőket figyelembe már nem vehetem.

A választást folyó évi június 7-én d. e. 9 órakor fogom Rácko-
záron a körjegyzői irodában megtartatni.

Sásd, 1900. évi május 14.

Máthé Ödön,
főszolgabíró.

**Hirdetések jutányos áron a ki-
adóhivatalunkban vétetnek föl.**